

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Postboks 1025 Sentrum, 0104 Oslo

Telefon 21 02 34 00

Telefaks 21 02 34 01

Besøksadresse Tollbugata 35

Kontingentskonto 8380 08 68621

Bankkonto annet 8380 08 68605

post@forskerforbundet.no

www.forskerforbundet.no

Foretaksnr 971 422 505

Deres ref:

Vår ref: 76013/1

Vår dato: 21.01.2013

Høring NOU 2012:15 *Politikk for likestilling*

Forskerforbundet viser til departementets høringsbrev av 12. oktober 2012. Utvalget har gjort et grundig arbeid med å gjennomgå likestillingsstatus på sentrale samfunnsområder. Forskerforbundet er særlig opptatt av punktet valgfrihet (punkt 2) da dette punktet omhandler status på utdanning, arbeidsliv og balansen mellom arbeid og omsorg. Forskerforbundet knytter derfor i hovedsak sine kommentarer opp til dette punktet, selv om vi har enkelte kommentarer også til de andre forslagene.

Innsatsområde 1: Folkestyre

1.1 Likestilte valglistene

Forskerforbundet støtter utvalgets forslag. Forskerforbundets oppfatning er at denne modellen er minst inngripende når det gjelder det kommunale/fylkeskommunale selvstyret. Den vektlegger i stedet betydningen av lokale drøftinger, overlegninger og beslutninger. Dessuten åpner denne modellen også for at den folkevalgte forsamling kan fatte vedtak om representasjonsregler knyttet til etnisk bakgrunn, og ivaretar dermed kjønn +.

1.2 Program for bredde i folkestyret

Forskerforbundet støtter forslaget ut fra at utvalgets analyser viser at politiske verv og posisjoner i liten grad gjenspeiler befolkningen.

Innsatsområde 2: Valgfrihet

2.1 Program for frie utdanningsvalg

Forskerforbundet støtter forslaget. Forskerforbundet ser betydningen av at likestillingsarbeidet må omfatte hele utdanningsløpet.

2.2 Ressursmiljø for å fremme likestilling i lærerutdanning og læremidler

Forskerforbundet støtter forslaget. Forskerforbundet fremhever betydningen av at ressursmiljøet besettes av personer med bakgrunn fra universitets- og høyskolesektoren for å sikre kompetanse og erfaring fra institusjonene som tilbyr førskole- og lærerutdanning.

2.3 Likestillingsstipend

Forskerforbundet støtter forslaget. Statistikk fra SSB pr. 1.1.2010 over studenter i høyere utdanning viser at om lag en fjerdedel av studentene i høyere utdanning går på fagretninger hvor kjønnsbalansen er svært skjev. Forskerforbundet støtter seg til utvalgets vurdering om at stipendordninger vil kunne bidra til at flere ungdommer vurderer muligheten for å velge yrker hvor eget kjønn er sterkt underrepresentert. I

likestillingsarbeid ellers er det ofte lagt til grunn at økonomiske incentiver synes å være effektive. En stipendordning vil kunne bidra til å utvide det mulighetsrommet som unge mennesker ser for seg når de gjør valg av utdanning og yrke. Forskerforbundet fremhever betydningen av at dette ikke skal medføre at inntakskravene svekkes, slik at nivået på studentene blir dårligere. Ordningen bør være midlertidig slik at tiltaket kun er aktuelt til formålet med bedre representasjon er oppnådd. Dette harmoniserer også med regelen om positiv særbehandling i diskrimineringslovverket.

Forskerforbundet er enig med utvalget i at det bør settes et tak for hvor lenge studentene kan motta slik støtte. Utvalget anbefaler tre år. Forskerforbundet bemerker at taket på hvor mange år man kan motta stipend må vurderes ut fra studiets lengde.

Forskerforbundet er ikke enig at ordningen skal administreres av Lånekassen med hensyn til opptakskrav. Forskerforbundet viser til at utdanningsinstitusjonene per i dag innehar gode systemer og mye kompetanse når det gjelder å administrere opptak av studenter. Det synes lite hensiktsmessig å endre dette systemet både ut fra kompetansehensyn og ut fra samfunnsøkonomiske hensyn. Utdanningsinstitusjonene er også de som mest sannsynlig har best oversikt over kjønnsfordeling/etnisitet på de ulike fag, og ikke Lånekassen. Lånekassen kan imidlertid administrere utbetaling og tildeling av stipendene etter opptak.

2.4 Kjønnspoeng

Forskerforbundet er kritisk til bruk av kjønnspoeng som enkeltstående virkemiddel på grunn av at undersøkelser ikke entydig viser at kjønnspoeng alene bidrar til jevnere kjønnsbalanse. I tillegg viser erfaringer og simuleringer at bruk av kjønnspoeng kan ha utilsiktede konsekvenser.

Forskerforbundet støtter likevel utvalgets forslag, da forslaget innebærer en anbefaling til Kunnskapsdepartementet om å etablere en mer systematisk bruk av ordningen, samt et forslag om gjennomgå hvilke fag som oppfyller kriteriene for suksess, og jevnlig revidere bruken.

2.5 Trepartsavtale for likestilling i arbeidslivet

Forskerforbundet støtter forslaget. Det foreligger per i dag ingen avtale mellom myndighetene og partene i arbeidslivet om samarbeid for å fremme likestilling. Likestilling i arbeidslivet angår rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår og arbeidsmiljø i bred forstand. Partene i arbeidslivet har førstehåndskjennskap til hvordan arbeidslivet fungerer, nasjonalt, regionalt og på virksomhetsnivå.

Forskerforbundets oppfatning er at avtalen bør være en selvstendig avtale på nasjonalt og lokalt nivå. Det fremstår ikke hensiktsmessig å implementere dette inn i f.eks. IA-avtalen, da den skal ivareta andre hensyn og andre mål.

Forskerforbundet støtter utvalgets forslag om at avtalen forankres i det foreslåtte forumet for likestilling i arbeidslivet ledet av Barne-, likestillings og inkluderingsministeren jf. NOU 2011:18. Forskerforbundet viser til at begge utredningene, både NOU 2011:18 Struktur og likestilling og NOU 2012:15 Politikk for likestilling, viser at mainstreaming og sektoransvaret ikke er bærekraftig alene, og at likestillingspolitikken må ha en faglig forankring.

Det er Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet som har hovedansvaret for forvaltningen av likestillings- og diskrimineringslovgivningen, herunder aktivitets- og redegjøringspliktene. Det er også BLD som har det administrative ansvaret for Likestillings- og diskrimineringsombudet, som håndhever regelverket. Dette tilsier at det politiske ansvaret for trepartsavtalen bør forankres hos Barne-,

likestillings- og inkluderingsministeren fremfor at arbeidet inngår som en del av arbeidet i Arbeids- og pensjonspolitisk råd.

Ut fra at det er Arbeidsdepartementet som forvalter arbeidsmiljølovens kap. 13-1 som forbyr diskriminering i arbeidsforhold pga. seksuell orientering, alder, politisk tilhørighet, fagforeningstilhørighet, samt diskriminering av deltidsansatte bør imidlertid også arbeidsministeren ha en aktiv rolle i partssamarbeidet.

Forskerforbundet er enig i at det er av stor betydning at de tillitsvalgte har en rolle i arbeidet med å forankre eventuelle tiltak lokalt. Forskerforbundet støtter derfor utvalgets syn om en lovfestet drøftingsplikt om aktivitetsplikten på virksomhetsnivå.

Forskerforbundet støtter forslaget om at redegjøringsplikten bortfaller for de arbeidsgivere som inngår en slik avtale, da dette kan være et godt incitament til å inngå i et samarbeid om likestilling i arbeidslivet.

Forskerforbundet savner imidlertid klarere anbefalinger fra utvalget med hensyn til målsetninger og delmål for en slik avtale. Som utvalget selv påpeker er likestilling et felt der mange mangler kunnskap og kompetanse, og slik sett kunne det vært hensiktsmessig om utvalget hadde kommet med noen klare råd og anbefalinger til partene. Dette ville sannsynligvis også gjort det lettere for partene å finne en felles plattform for arbeidet med likestilling i arbeidslivet. Det er videre av stor betydning at myndighetene forplikter seg til å bidra med ressurser, da erfaring viser at likestilling koster.

3. Innsatsområde 3: Fordeling

3.1 Foreldrepenger: Selvstendig rett for fedre

Forskerforbundet er kritisk til utvalgets forslag. Forskerforbundet ser at det er uheldig at foreldrepengeordningen i dag ikke er formulert på en mer kjønnsnøytral måte når det gjelder retten til å ta ut foreldrepenger, når den ene forelderen er økonomisk inaktiv. Imidlertid ser Forskerforbundet mindretallets innsigelser om at det er vanskelig å støtte en bruk av betydelige offentlige midler til å støtte opp under det som kalles dobbeltomsorg, det vil si at begge foreldre er hjemme med barn samtidig.

3.2 En tredelt foreldrepengeordning

Forskerforbundet støtter forslaget. Det er ingenting som tyder på at fedres uttak av foreldrepermisjon ville vært på dagens nivå om det ikke hadde vært for fedrekvoten. Erfaringer viser at uttak av fedrekvoten kan bidra til at flere fedre også tar et større ansvar for barn etter barnets første leveår.

3.3 Foreldrepenger uavhengig av yrkesaktivitet

Forskerforbundet er enig med utvalget i at det er uheldig at det er store forskjeller i økonomiske vilkår mellom de som har rett til foreldrepenger og de uten slik rett er urimelige store. Forskerforbundet savner imidlertid en mer grundig utredning om de økonomiske konsekvensene. Forskerforbundet ønsker at dette punktet utredes nærmere.

3.3 Omsorgspenger ved nære pårørendes sykdom

Forskerforbundet støtter forslaget. Dette er en lovbestemt rettighet og den bør da også være betalt. Det kan tenkes at det er flere kvinner enn menn som vil ta ut slik permisjon på grunn av det tradisjonelle kjønnsrollemønsteret. Dersom dette stemmer vil kvinner som i utgangspunktet er lavere lønnet enn menn, i tillegg i større grad enn menn ta på seg en ulønnet omsorgsoppgave.

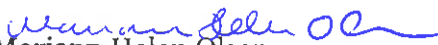
4. Sårbarhet

Forskerforbundet støtter utvalgets forslag.

5. Kunnskapsutvikling

Utvalgets utredning viser at det er for liten kunnskap om hvordan kjønn spiller sammen med klasse, etnisitet, bosted og livsfase. Prioritering av forskning om flerdimensjonal likestilling vil kreve økte forskningsmidler og økte ressurser både i form av økte midler til forskning på feltet, men også økte midler slik at forskningsmiljøene kan rekruttere og beholde gode fagpersoner. Likestilling koster og Forskerforbundet fremhever departementets rolle i arbeidet for å sikre forskning på området.

Med vennlig hilsen
Forskerforbundet


Mariann Helen Olsen
advokat

Telefon: 21 02 34 40
m.h.olsen@forskerforbundet.no